

Případová studie: Pád komunistické vlády v Chile.

Po pádu komunistické vlády v Chile (vojenský puč - Pinochet) byla ekonomika státu v rozvalinách - roční inflace převyšovala 1000 procent, vnější zadluženost byla katastrofální. Komunistická vláda a prezident Salvador Allende se silně angažovali v ekonomice, což bylo v té době typické pro mnoho rozvojových zemí, vysoká dovozní cla měla chránit slabý domácí průmysl, vysoké zdanění soukromých podnikatelů mělo získat prostředky pro státem řízené podnikání, byly poskytovány ohromné dotace do vybraných odvětví - preferován těžký průmysl jako základ industrializace země.

Nová vláda, dosazená vojenskou juntou, si byla vědoma nezbytnosti drastických změn. Vyzvala skupinu chilských konzervativních ekonomů, aby navrhli nový program obnovy země. Tito ekonomové, často nazývaní Chicago boys (podle absolvované univerzity) byli převážně žáky Milтона Friedmana (nositele Nobelovy ceny). Jejich navržený program a jeho vliv na podnikání by neměl být překvapením pro nikoho, kdo zná ekonomickou teorii. Vycházeli z teorie komparativních výhod. V první řadě navrhli snížení dovozních cel zhruba z 1000% na 10%. Tím byli jak výrobci, tak i zemědělci donuceni k soutěžení ve světovém měřítku. Snížení dovozních cel také zredukovalo náklady na dovoz strojů, zařízení a technologií a přivedlo zahraniční investice do podnikání. Dochází též k restrukturalizaci a modernizaci. Prezident největší strojírenské firmy v zemi o této etapě uvádí:

„Dříve jsme zaměstnávali 5000 dělníků a roční výkon dělníka byl 5000 dolarů. Nyní máme 1860 dělníků a roční výkon na jednoho je 43.000 dolarů, 8,5krát vyšší. Firma investovala do moderních zařízení 20 milionů dolarů a plánuje přijetí dalších 300 nových zaměstnanců.“

Je logické, že snížení dovozních cel mělo i své nevýhody. Shora uvedená firma byla schopna celosvětové soutěže i bez celní ochrany, mnoho jiných firem ukončilo podnikání nebo začaly pracovat na objednávky zvenčí (smluvní výroba).

Alvaro Bardon, prezident Centrální banky, jeden z Chicago boys, to komentuje takto:

„Naše strojírenství zeštíhlilo, podobně odvětví elektroniky a montáž automobilů. Na druhé straně vyvážíme zemědělské produkty, dřevní produkty, dřevo a dřevařské výrobky, ryby a jiné produkty, v nichž máme výhodu proti jiným státům. Podíl exportu se zvýšil ze 14% hrubého domácího produktu v roce 1965 na 31% v roce 1992!“

Chilské firmy jsou aktivní v celé Latinské Americe, investují a skupují firmy v Brazílii, Peru a jinde. Hrubý domácí produkt na hlavu (Světová banka - 1993) činil 3000 dolarů, přepočtený paritou kupní síly 8000 dolarů. Nezaměstnanost (1993) byla 4,5% což bylo nejméně za uplynulých 30 let. Inflace klesla z 1000% v roce 1970 na 12% v roce 1993. Tolik tzv. chilskýázrak - mnohé z něj jsme použili, ale banky byly privatizovány pozdě, nebyly bankroty, uměle byla udržována ztrátová odvětví, přezaměstnanost některých odvětví atd.